

A tankönyv a Szociális gondozó szakképesítés Fogyatékosok gondozója elágazásának a fogyatékos ember szükségleteinek felmérése és a fogyatékos emberek gondozása moduljaihoz íródott.

A bevezető fejezetek a fogyatékosokhoz való viszonyulásunk történeti, társadalmi változásaival, a fogyatékoság korszerű értelmezésével, a mai nézeteinket alakító elvekkel, majd az egyes fogyatékosági csoportok gyógypedagógiai alapú, de a szociális szakmai szempontokat előtérbe helyező ismertetésével foglalkozik. Önálló fejezetet kapott a sérült gyermeket nevelő család.

A rehabilitáció fejezetei között hangsúlyosak a foglalkozási és szociális rehabilitáció területei, és itt tárgyaljuk az önálló, önrendelkező élet, az életminőség, az esélyegyenlőség, az akadálymentesség témaköreit, melyek nélkül a rehabilitáció korszerű szemlélete aligha lenne értelmezhető.

A szociális ellátórendszer bemutatása alapvetően a jogszabályok alapján történt, kiegészítve a szakmai feladatok leírásával.

REHABILITÁCIÓS TANÁCSADÁS

Foglalkoztató iskolát
végzett fiatalok
számára ajánlható
munkakörök

Készült az Országos Pedagógiai Intézet
Pályaválasztási és Iskola pszichológiai Osztályán

Sorozatszerkesztő:
Horváth Katalin

A kötet szerkesztője:
Bujdosó Balázs

Készítettek:
Bodnarszky Miklósné
Bujdosó Balázs
Cziriki Andrásné
Hatos Gyula
Herményi Pálné
Horváth Katalin

Bárműve:
dr. Stollár János

ISSN 0231-4126
ISBN 963 681 645 X

Kiadja az Országos Pedagógiai Intézet.
Felelős kiadó: dr. Vajsi Péter főigazgató-helyettes.
Készült az Elnökségi Tájékoztatói Központ Nyomdájában (040649), Budapest, 1985.
Tulajdos vezető: Raffay Ruzsitan. Áronosági szám: 24284. Művészeti szerkesztő:
Bernhardt Pál. Készült A5 formátumban, 5,5 iv terjedelemben, 5000 példányban.
KF engedély száma: 49510

10-12. IPARI FIZIKAI FOGLALKOZÁSOK

- 104 KOHÁSZATI FOGLALKOZÁSOK
104 9 99 Egyéb kohászati munkakörök
- 109 EGYÉB VAS-, FÉM- ÉS GÉPIPARI FOGLALKOZÁSOK
109 9 11 Csavartmetező
109 9 99 Egyéb vas-, fém- és gépipari munkakörök
- 112 VILLAMOSSÁGI SZERELŐ
112 9 99 Egyéb villamossági szerelő
- 114 ÉPÍTŐANYAG-IPARI FOGLALKOZÁSOK
114 0 29 Nyerstégla lerakó
- 116 VEGYIPARI FOGLALKOZÁSOK
116 2 17 Műanyag sorjázó
116 2 18 Műanyag tégely-, dobozkészítő-, összejárató
116 2 20 Műanyagfólia hegesztőgép-kezelő
116 2 29 Műanyagfeldolgozó
- 117 FAIPARI FOGLALKOZÁSOK
117 1 99 Épületasztalos
117 3 99 Asztalos (általános)
- 119 PAPIRPARI FOGLALKOZÁSOK
119 2 20 Nátronszákgyártó
119 2 21 Iratrendező készítő
119 2 22 Hullámpapír-, hullámlemez-, hullámdoboz készítő
119 2 36 Hullámizzók készítő
119 2 39 Papírzacskó készítő
119 9 99 Egyéb papírpári munkakörök
- 121 TEXTILIPARI FOGLALKOZÁSOK
121 3 01 Keresztcsévelő
121 9 99 Egyéb textilipari munkakörök (fonalmentő)

34

Rehabilitációs tanácsadás

- 122 BŐR- ÉS CIPOIPARI FOGLALKOZÁSOK
122 2 10 Talpbőlés- és cipőszűk bevonó
122 3 41 Bőr portalanító
122 3 49 Bőrpári felületmérés
122 9 03 Kóstalapti márbis-konfekcionáló
- 123 TEXTILRUHÁZATI IPARI FOGLALKOZÁSOK
123 2 03 Gépi varrómunkás sima- és gyorsvarrógépen
123 2 04 Gépi varrómunkás speciális varrógépen

127 GÉPÉSZ, GÉPKEZELŐ (ÁLTALÁNOS)
127 3 03 Kazánfűtő (széntfűtelésű)

129 EGYÉB IPARI FOGLALKOZÁSOK
129 3 99 Játékkészítő, bázisirólészítő
129 4 02 Kéfé- és segarkészítő
129 4 04 Nád- és fűzfeldolgozó
129 9 99 Egyéb ipari munkakörök

13 ÉPÍTŐIPARI FIZIKAI FOGLALKOZÁSOK

130 ÉPÍTŐMESTERI FOGLALKOZÁSOK
130 0 99 Kőműves

133 ÉPÍTÉSI SZAKIPARI FOGLALKOZÁSOK
133 4 99 Festő

134 MÉLYÉPÍTŐIPARI FOGLALKOZÁSOK
134 4 99 Kubikos
134 9 99 Egyéb mélyépitőipari munkakörök

14 MEZŐGAZDASÁGI FIZIKAI FOGLALKOZÁSOK

140-141 NÖVÉNYTERMESZTÉSI ÉS KERTÉSZETI FOGLALKOZÁSOK
140 0 01 Általános szántóföldi növénytermesztő

35

- 140 0 99 Növénytermesztő
141 0 01 Általános gyümölcsstermesztő
- 142 ÁLLATTARTÁSI ÉS ÁLLATGONDÓZÁSI FOGLALKOZÁSOK
142 1 99 Serésgondozó
142 3 99 Juhász

18 ANYAGMOZGATÓGÉP-KEZELŐ, ÁRUKÉZELŐ

181 CSOMAGOLÓ, CÍMKÉZŐ
181 0 01 Kézi válogató
181 0 99 Előkészítő csomagoló
181 2 02 Gépi záró-csomagoló
181 3 03 Címkéző (kézi)
181 3 99 Csomagoló, címkéző (kézi)

19 EGYÉB FIZIKAI FOGLALKOZÁSOK

- 190 KÉZI ANYAGMOZGATÓ
190 0 99 Kézi anyagmozgató
- 191 SZÁLLÍTÓ- ÉS RAKODÓMUNKÁS
191 0 01 Rakodómunkás
191 0 99 Szállító- és rakodómunkás
- 192 KOCSIKISÉRŐ
192 0 99 Kocsikísérő
- 193 TAKARÍTÓ
193 0 01 Takarító
- 194 PORTÁS
194 0 01 Portás
- 195 EGYÉB FIZIKAI FOGLALKOZÁSOK
195 0 04 Konyhai segítő, ételkiosztó, tálaló
195 0 99 Egyéb fizikai munkakörök

36

- 196 SEGÉDMUNKÁS
196 0 99 Segédmunkás
- 197 MEZŐGAZDASÁGI MUNKÁSOK (SZAK-, BETANÍTOTT MUNKÁS NÉLKÜL)
197 0 99 Növénytermesztési és kertészeti munkás
197 1 99 Állattartási és állatgondozási munkás
197 3 99 Mezőőr, istállóőr
197 9 99 Egyéb mezőgazdasági munkás

37

Kezdetből
az általános
emberi
jogokért
dolgoztunk

Kezdetből az általános emberi jogokért dolgoztunk

Bujdosó Balázs visszaemlékezése

A sérültek magyarországi érdekvédelmének történelmében a látás- és hallássérültek szerveződései komoly tartalmi múltra tekintettek újra. Így érthetően igen nagy volt a társadalmi nyomás a mozgássérültek és az értelmi fogyatékosok érdekvédelmének szervezett megoldására.

En a témával 1973/74-ben kerültem kapcsolatba, hiszen Dr. Göllesz Viktor tanítványa illetve munkatársa voltam. Mindebben segítőkész partnere volt Dr. Kaposvári Júlia akkori országgyűlési képviselő, a Magyar Vöröskereszt főtitkár helyettese. Összefogásuknak köszönhetően a Magyar Vöröskereszt rendezte meg az első ízben a Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolán a fogyatékos gyermekek műveinek országos kiállítását.

A közvélemény formálását több cikk, rádióműsor is segítette. Legnagyobb visszhangot a Magyar Televízió 1980-ban (május 8-án) sugárzott élő, egyórás adása keltette, a Vöröskereszt Világnap alkalmából, melynek témája a „Vöröskereszt a fogyatékosokért” volt. A kezdeményezésnek váratlanul nagy lökést adott az 1981. évi Rokkantak Nemzetközi Éve, amelynek egyik nagy eseménye és eredménye a MEOSZ illetve az ÉFOÉSZ létrehozása volt. Az ÉFOÉSZ alakuló közgyűlése Erdélyi Károlyt választotta meg elnöknek.

Kezdetben a Hallássérültek Szövetsége, budapesti, Benczúr utca 1. alatti épületében kaptunk egy szobát. Innen költöztünk az immáron önálló helyiségünkbe, az Október 6. u. 22-be, amelyet viszonylag jó állapotban vettük át. Szinte hihetetlenül gyorsan intéződött el a telefonvonalunk is (116-415) mely hosszú évtizedekig funkcionált. Ez abban az időben, amikor közületek is évekig vártak a telefonra, hihetetlenül nagy szerencse volt! A bútorokat ajándékba kaptuk főként állami intézményektől leselejtezve, illetve könyvjóváírásból. Emlékszem, néhány lemezszekrényt egyedül vittem

be ÉFOÉSZ irodába, ami a szekrények súlyát és a kockaköves udvart tekintve nem volt kis teljesítmény. A stencilezést, ami elengedhetetlen volt a szervezés, a szórólapok miatt, egy MEOSZOS aktivista végezte.

Az induló létszámot, egy adminisztrátor jelentette aki a gépelést, takarítást és a pénzügyi munkából, a ránk eső könyvelést és minden egyéb adódó feladatot végezte.

Legfontosabb feladatunkét a megyei szervezetek létrehozását jelöltük ki, ezért mindenhol, szerte az országba, személyesen mentünk megbeszélni a feladatokat.

A vidéki szervezetek megalakulása 1982-re fejeződött be.

S most néhány szót ejtenék arról, hogy évente kb. 1000 - 1500 főt üdültettünk. Ingyenes üdülési lehetőséget kaptunk a KISZ Budapesti Bizottságának üdülőjében és a Debreceni KISZ táborban. Rendkívül jutányos áron kaptunk lehetőséget a Honvédségtől Balatonlellén és a Szakszervezetek Országos Tanácsától.

A különböző táborokban egységes áron üdültettünk. A táborokban résztvevők sport és kulturális vetélkedőkön vettek részt, melynek minden résztvevője emléklapot kapott. (Az emléklapokat a Honvédség gyártotta ingyenesen)

Együttműködési szerződéseket kötöttünk a Magyar Vöröskereszttel, illetve a többi hasonló típusú szövetséggel. Megrendeltük az első Rokkantak Napját! Ennek első ízben az ÉFOÉSZ volt a szervezője. Emléklapot adtunk ki alkalmi, napibélyegzéssel, még filatéliai érde-

kesség is vált belőle. Az Operett Színházban megrendezett nagy szabású egész napos műsor bevételét négy szövetség között szétosztotta az ÉFOÉSZ.

Néhány szó a működés elméleti alapkérdéseiről.

A Zalai Hírlap, 1982. május 12-i számában készült riportban az érdekvédelmi munkát úgy határoztam, hogy az általános állampolgári jogokat kell konkrét területeken (munka, sportszórakozás, üdülés stb.) érvényesíteni.

- E gondolatot fogalmaztam meg bővebben a Magyar Rehabilitációs Társaság 6. Kongresszusán (1984), valamint a Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete soproni konferenciájának plenáris ülésén, 1985-ben „Az Értelmi fogyatékosok Országos Érdekvédelmi szervezete tevékenysége, feladatai a rehabilitációban” címmel.

- 1982. X. 9-én a Parlamentben, a MKV VI. Kongresszusán tartott hozzászólásomban ugyancsak ezen elvet hangsúlyoztam.

Hasonlóan nagy jelentőségű ténynek gondolom, hogy sikerült megnyernünk ebben az időben, Krausz Éva tanárnót valamint Hatos Gyula tanár urat. Bölcsességük, szaktudásuk nagyban segített!

- Sántha Géza elnök javaslatára létrehoztuk a titkárságot, mely két elnökségi ülés között működött. 1984. tavaszán adtuk ki az ÉFOÉSZ tagsági igazolványt. A Békéscsabai Nyomda készítette társadalmi munkában.

Évente rendeztünk táncos, zenés, kulturális estet. Ezekon fellépési díj nélkül lépett fel például Csongrádi Kata, Kabos László, Halász Judit, Korda György, Balázs Klári, Angyal János és sokan mások. Ingyenes büfé, élő zene, tánc és különféle művészeti bemutatók színez-

ték a műsorokat. A vidékről érkezett gyerekeket fővárosi intézményekben helyeztünk el és másnap városnézésre vittük őket.

- 1985. június 17-19 között Hatos Gyula szakbizottsági tag javaslatára) az ÉFOÉSZ a Művelődési Minisztérium és az Országos Pedagógiai Intézet (OPI) közös szervezésben került első ízben megrendezésre Kecskeméten a „Foglalkoztató Iskolai Tanulók Országos Tanulmányi Versenyének” (sport, képzőművészet, zene, tanulmányi versenyek).

- 1984. szeptemberében rendeztük meg az ÉFOÉSZ I. Országos Sporttalálkozóját. A helyszín kiválasztásában a Budapesthez való közelség mellett szerepet játszott a Visegrád-Lepence Püldő igazgatójának, Kecskés Imrének a sport iránt megnyilvánuló szeretete is. A bizottságvezető Szűcs Ferenc elnöktag volt. Az ÉFOÉSZ I. Sporttalálkozója meghívta az Osztrák Lebenshilfe képviselőjét, Dr. Maria Bruckmüller asszonyt is.

- 1985 szeptemberében a Népstadionban társ-szervezői voltunk a Népstadion és Intézményei és a Magyar Gyógynevelés Egyesülete mellett a Krasznér Lajos Emlékversenynek.

Itt említem, hogy az 1985-ös hamburgi Lebenshilfe konferencián megkerestek minket, hogy alakítsunk hivatalos együttműködést a sérültek olimpiai játékaikat szervező testülettel. Sántha Géza elnökkel felkerestük hivatalában Buda István államtitkárt, aki az akkori OTSH vezetője volt, így a sportügy egésze hozzá tartozott. Az államtitkár semmilyen tekintetben nem támogatta javaslatunkat. Így a sérültek olimpiaijátékaikat szervező bizottsága az én lakásomra levelezett (sőt lakcímem egy ízben, mint a magyar szervező bizottság „hivatalos székhelye”-ként bekerült egy kiadványba is!).

ÉFOÉSZ újság létrehozása

1984. márciusában jelent meg az ÉFOÉSZ első újsága az ÉFOÉSZ Híradó első száma stencilezett formában. Szerkesztette a szerkesztőbizottság, Lehel Miklós vezetésével.

Íme néhány téma a legelső szám tartalmából: „Beszámoló az ÉFOÉSZ tevékenységről (Bujdosó

B.) „Üdültetés sport kultúra megyei szervezetek élete”

Beszámoló megyei szervezetek életéről: Tolna szervezet beszámolója Gyene Pirocska megyei titkár tollából.

- Dr. Szabó Mária a Tolna megyei önkormányzat vezetője

- Hasznos tanácsok a munkába helyezéssel

- Ismertető a Magyar Vöröskereszt és a Rokkantak Érdekvédelmi Szervezete által aláírt együttműködési szerződésről.

Munkába helyezéssel kapcsolatos felmérést a KSH Foglalkozások Egységes Osztályozási Rendszere szerint végeztük és katalogizáltuk. A tapasztalatokat, illetve e munkakörök jegyzékét (megyei szervezetek címjegyzékével együtt) a Rehabilitációs Tanácsadói Intézet 4. kötetként az Országos Pedagógiai Intézet könyvforgatójában is megjelentette 1985-ben. Természetesen központi és megyei szervezetek között is közreműködünk új „védett” (védő) munkahelyek megteremtésében (l. 1985. nov. 11-én a TESZÖV. Rózsa F. utcai munkahelyek létrehozásában stb.) Ezekről azt vártuk és reméltük, hogy amennyiben a szélesebb pub-

licitás nyomán a társadalom (és főleg a munka világának szereplői, vezetői) felismerik, hogy azon a munkahelyen is vannak (illetve lennének) fogyatékosok által betölthető munkakörök, végezhető munkák, nagyobb bátorsággal mernek a témához nyúlni. Kísérletképpen megpróbáltunk családban illetve intézetben élő fogyatékosokat egyedileg „rehabilitációs” munkakörbe elhelyezni.

Nemzetközi kapcsolatok

Az akkori protokoll szerint külföldi szövetséggel a felügyeleti szervek engedélyével, elsőként a szovjet, majd a szocialista országok szövetségével illetve (volna) felvenni a kapcsolatot. Mivel gyakorlatilag Szovjetunióban hasonló jellegű társadalmi szervezet nem létezett, nem volt akadálya az osztrák Lebenshilfe-vel, személy szerint Dr. Maria Bruckmüllerrel való kapcsolatfelvételünk. Ennek eredményeként meghívást kaptunk Lebenshilfe nemzetközi kongresszusára Hamburgba, ahol Sántha Géza elnök és jómagam vettünk részt.

Október 16-án tájékoztatót tartottunk a magyar szervezett működéséről. Együttműködési megállapodást kötöttünk az osztrák Lebenshilfe-vel, de - elsősorban anyagi hiányában - a világ más szülőszövetségeivel intenzív kapcsolat nem alakulhatott ki.

Keresztútzben

Az akkori korra illetve hivatalos légköre jellemző, hogy még elutazásom előtt megkért az akkor szerveződő Autisták Egyesülete, akiknek összejöveteleire az ÉFOÉSZ irodájában biztosítottunk lehetőséget, hogy vegyek egy autizmusról szóló kézikönyvet, melyet akkor Magyarországon nem lehetett beszerezni. A kongresszuson a könyv hamburgi kiadója is rendelkezett standdal, ahol is egy árajánlatot kértem a könyvről. Legnagyobb meglepetésemre a könyvet utánvétel megküldték, egyből mindenféle támadások, vizsgálatok értek, főként azért hogy tisztázzák volt-e jogom a (soha meg nem rendelt) könyvet megvásárolni.

Így utólag elmondhatom, hogy az autista gyerekek szüleit ez különösebben nem zavarta, beszerették a könyvet máshonnan, s folytatták valóban hiányt pótló szülői munkájukat. A vizsgálódók azóta eltűntek a semmiben, de az érdekvédelmi szövetség létrejött, azóta is működik.

Erdélyi Károly a Frimm Jakab emlékérem első tulajdonosa

Frimm Jakab díj létrehozása

Huzamos ideje felmerült újra és újra, hogy hasonlóan többi civil szövetség gyakorlatához, az értelmi fogyatékosokért végzett munkát kitüntetés szinten is honoráljuk. Sok vita után ebben több név is felmerült, végül Gordosné Dr. Szabó Anna véleményét kikérve a díjat Frimm Jakabról neveztük el. Ez időben már kifejezetten élő, napi kapcsolatunk volt a Bárczi Gusztáv Gyógynevelési Tanárképző Főiskolával a Magyar Gyógynevelés Egyesületével, a Szociálrehabilitációs Szövetséggel és Magyar Rehabilitációs Társasággal, a Magyar Vöröskereszttel és a Hazafias Népfronttal is.

(A szerző az ÉFOÉSZ országos titkára volt 1981-85 között)

Az értelmi fogyatékosok országos érdekvédelmi szervezete
tevékenysége, feladatai a rehabilitációban

478

AZ ÉRTELMI FOGYATÉKOSOK ORSZÁGOS ÉRDEKVÉDELMI SZERVEZETE
TEVÉKENYSÉGE, FELADATAI A REHABILITÁCIÓBAN

Bujdosó Balázs

Az előadás címében jelzett problémakört illetően, mindenekelőtt tisztázni kell néhány alapvető kérdést: A legalapvetőbb: mi a szerepük az érdekvédelmi szervezeteknek a rehabilitációban? Sajnos ezzel hazai szakirodalomunk - néhány kivételtől eltekintve - nem foglalkozik. E kérdés megválaszolásához tisztázni kell a rehabilitált-ság, a rehabilitáció néhány ismértét.

Rehabilitáltság alatt - véleményem szerint - a képességekkel /és egyéb fontos jellemzőkkel, mint pl. a nem és az életkor/ összhangban álló teljes társadalmi beilleszkedést, ha az a képességek - beleértve a sérült képességeket is - maximumán történik, az adott gazdasági - társadalmi környezetben, annak megfelelő szinten. Ilyen megkülönböztetésből rehabilitáltaknak kell tekintünk egy védőmunkahelyen dolgozó imbecillist, ugyanakkor nem rehabilitált a segédmunkásként dolgozó debil, ha képességei a társadalmi munkamegosztás magasabb szintjén való beilleszkedést nemék lehetővé számára. A rehabilitáció az adott egyén képességrendszeréből kiindulva, arra az adott társadalmi-gazdasági- földrajzi környezet mindenkorin belüli a fogyatékos egyén képességeinek határáig.

A képességek kifejllesztése, illetve az ezekkel összhangban álló rehabilitációs karrier kialakítása igen sokféle szakterület folyamatos, összehangolt tevékenységét igényli. A rendező elvek mindig: a sérülés jellege, az életkor és az elérendő cél. Az egyes területek /orvosi,

479

pszichológiai, pedagógiai stb./ súlya az összetevékenységen belül mindig ennek megfelelően változik/. A tevékenység profilját a vezető rehabilitációs terület alakítja ki, de az összes többi is folyamatosan jelen van, mindössze az arányok változnak. Itt kell visszatérnünk az érdekvédelmi szervezetek szerepére a rehabilitációban.

Az érdekvédelmi szervezetek semmiképp sem illeszthetők be a rehabilitációs folyamatba, mint egy terület, vagy egy összetevő. Alapvető funkciójuk és bizonyos értelemben kizárólagos jogosultságuk az érintettek - mint társadalmi réteg - legbelsőbb érdekeinek, akaratának képviselete. Ilyen módon az állami szervekkel partneri kapcsolatban, de ha szükséges szembenállva, kontrollálja az össztársadalmi mozgásban az érdekszférájába tartozó valóságot. A szembenállás a gyakorlatban /kulturált körülmények között/ együttműködésben nyilvánul meg, ami a társadalmi érdekek egybeesik. Ez az elvi szembenállás, a csoportérdekek racionális képviselete teremti meg a tényleges, társadalmi szintű összhangot.

Az általános társadalmi érdekek áttétel nélküli érvényesítése végső soron az alapvető közjót sem segíti elő. Például: a fogyatékosok által végzett munka megadóztatása, a termelésből való kiszorulásukhoz vezet /mivel a tevékenység gazdaságtalanná válik. Ennek következménye az alapvető céllal ellentétes lesz: a fogyatékos nem hozzájárul a társadalmi kiadásokhoz, hanem eltartottá válik. /Mésszire vezetne, hogy az állam e felborult egyensúlyt hogyan próbálja intézményekkel és intézkedésekkel helyreállítani, holott e helyzet kialakulását lenne célszerű megelőzni/.

Ez az előbb említett funkciója az egyesületnek az egyetlen, amely nem esetleges. Minden egyéb feladat, funk-

ciót egy e célra létesített más /állami, vagy társadalmi/ intézmény bármely pillanatban át tud vállalni.

Tömören összefoglalva: a rehabilitációs folyamatban az érdekvédelmi szervezetek katalizátor funkciót töltenek be. Egyrészt feltárják és eljuttatják az érintettek véleményét és elvárásait az illetékes állami szervekhez, másrészt aktivizálják tagságukat az ösztársadalmilag kívánatos irányba.

A cselekvés síkjára lefordítva: a rokkantakat a társadalmi beilleszkedésre, a társadalmat a rokkantak befogadására aktivizálja, s e folyamatban regulációs, katalizátor szerepet tölt be.

Mi az érdekvédelmi tevékenység tartalma?

Legáltalánosabban megfogalmazva: az érdekvédelem az állampolgárok számára általában is biztosított jogok érvényesítésének útja a fogyatékos számára. Így az érdekvédelmi szervezetek két alapvető irányban fejtik ki tevékenységüket.

- 1./ egyrészt szorgalmazzák, hogy a megfelelő állami szervek saját hatáskörükön belül oldják meg feladataikat, a fogyatékosokkal, illetve a fogyatékosokkal is.
- 2./ Másrészt az állami intézmények által /az adott időszakban/ fel nem vállalt, vagy adott esetben soha fel nem vállalható feladatok megoldása. Előbbire példa a vállalkozások létesítésének szorgalmazása, az utóbbira az üdültetés, a felnőttek szabadidő és társas kapcsolatainak megszervezése stb. E pontban elmondottakból következik, hogy az érdekvédelmi tevékenység tartalma hosszabb időszakot tekintve nem állandó, mivel mindig az adott időszakban már megoldhat, de ténylegesen még nem oldott feladatokat látja el.

Az Értelmi Fogyatékosok Országos Érdekvédelmi Szervezete konkrét feladatait két csoportba oszthatók:

- 1./ A tagokkal kapcsolatos érdekvédelmi feladatok.
- 2./ Az értelmi fogyatékosokkal, mint réteggel kapcsolatos feladatok.

Az első feladatcsoporttal kapcsolatban meg kell vizsgálnunk, kik lehetnek az ÉFOÉS tagjai?

Jelentős eltérés a rokkantak egyéb érdekvédelmi szervezetei /látás, hallás, mozgássérültek/ tagságához képest, hogy az értelmi fogyatékosok nem, vagy általában nem lehetnek tagjai saját érdekvédelmi szervezetüknek.

Ennek oka az, hogy aki az egyesületi élettel kapcsolatos jogokat gyakorolni s a kötelezettséget vállalni tudja, annak általában nincs szüksége szervezett védelemre. Pontosabban, ha van is, az csak időszakos, a permanens érdekvédelem érdekei /beilleszkedése/ ellen hatna, mivel izolációs hatást fejt ki. Így a tagok az értelmi fogyatékosok szülei, illetve az őket önzetlenül segíteni kész emberek.

A szervezett érdekvédelmi tevékenységre kizárólag azoknak az értelmi fogyatékosoknak van szükségük, akik társadalmi beilleszkedése nem valósul meg felnőttkorban. Ezt a csoportot az értelmi sérülés alapján egyértelműen meghatározni nem lehet. /Bár általában imbecillisek, de lehetnek debilisek is./

Jelenleg az ÉFOÉS-nek mintegy 3000-3500 között mozgó szülői tagsága van. Szeretnénk ezt, főképp a pártoló tagság irányában fejleszteni. A tagság igénye elsősorban a problematikus beilleszkedésű fogyatékosoknál merül fel. Ezekre a problémákra, elsődlegesen a fogyatékos saját életterében lehet segíteni, ezért az ÉFOÉS szervezeti

felépítésében és az irányítás elveiben maximálisan törek-
szik arra, hogy minden operatív tennivalót „levigyen” arra
a szintre, ahol a megoldás szakmailag optimális. 18 megyé-
ben és a Fővárosban működnek szervezeteink. Egy megyében
- Borsodban - önálló jogi személyiségű egyesület működik,
mellyel kapcsolatunk rendezett. A megyei szervezetek élén
elnökségük áll, titkárokkal, akik az operatív munkát vég-
zik, többségükben gyógypedagógusok. Ezt nagyrészt a vélet-
len hozta így, azonban sok tekintetben előnyösnek érezzük
ezt, mivel a felnőtt értelmi fogyatékos társadalmi léte,
életének irányítása gyógypedagógiai ismeretet igényel. Ha
nem is azt az ismeretrendszer, amivel a Főiskola ma fel-
készít, de szemléletében, problémalátásában hasznolt.

A titkár személye, valamint ismeretei azért is fonto-
sak, mivel nem tudjuk részletesen szabályozni a központi-
lag adott feladatokat sem, a felkészültség hiányában „a
puska visszafelé sülni el”, normalizációból, integráció-
ból izoláció válik és megbélyegzettség.

Tevékenységünk gerincét a foglalkozási rehabilitáció
minden szinten való elősegítése képezi. Minden olyan tev-
kenységet támogatunk, amely ilyen irányban hat. Így a fog-
lalkoztató iskolai munkára felkészítő csoportok műhelyei
felszereléséhez anyagiakat, a védő munkahelyek megteremté-
séhez szervezési és anyagi, erkölcsi erőket igyekszünk
szervezni. Szeretnénk, ha kialakulna a differenciált és
egymásra épülő intézményrendszer, ezért támogatjuk a nap-
közi otthonok létrejöttét is. Több megyében szervezetünk
kezdményezésére létrejöttek értelmi fogyatékosok munka-
helyei és napköziotthonai.

A társadalmi lét és a munka hozza magával, hogy az
értelmi fogyatékosok jelentős része kiemelkedik teljesen
dependens, függő helyzetéből és akarattal, tervekkel,
aspirációkkal bíró, bizonyos értelemben független emberre
válík.

Szabadidejükben társas összejöveteleket, sportolási
lehetőséget, szabadságuk alatt utazást igényelnek.

Érdekvédelmi szervezetünk helyi és központi szervei
igyekeznek ezt biztosítani számukra. Országos viszonylat-
ban 30-40 bált, műsoros estet és egyéb rendezvényt szer-
vezünk számukra. Egy-egy szezonban, mintegy 1000 fő gyer-
mek és felnőtt fogyatékos, valamint fogyatékos nevelő
családokat ültetünk. A tavalyi évben kezdtük az ÉFOÉSZ
sporttalálkozóját. Ezt a tevékenységünket folyamatosná kí-
vánjuk tenni. Sok egyéni ügyben is eljárunk, általában si-
kerrel. Fontosnak tartjuk, hogy képviseljük az értelmi fo-
gyatékosok, mint sajátos társadalmi réteg érdekeit is.
Ezért azokat a jogszabályokat, készülő intézkedéseket, me-
lyeket a különböző társak, hatóságok meg kívánnak hozni, ál-
talanában véleményezzük, illetve részt veszünk előkészítésé-
ben. Javaslatainkat minden alkalommal figyelembe vesszük.
Más esetekben, ha szükségesnek látjuk, jelséssel állunk
illetékesek felé. Így pl. most a középsúlyos értelmi fo-
gyatékosok foglalkoztatásával kapcsolatban a Miniszter-
tanácshoz fordulunk. Kialakultak és fejlődőben vannak kül-
földi kapcsolataink. Megtisztelőnek érezzük, hogy meghívtak
bennünket az ez év őszén Hamburgban rendezendő I. Lebenshilfe
kongresszusra is, hogy tájékoztatót adjunk szervezetünkről.

Tisztelt Elnökség! Tisztelt Hallgatóság!

Röviden adtam tájékoztatót tevékenységünkről és kér-
jük támogassák munkánkat közös feladatunk: a fogyatékosok
hasznos emberre való nevelése, rehabilitációja érdekében.

Köszönöm figyelmüket!